

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 6.

V Ljubljani, 15. marcija 1888. l.

XXVIII. leto.

V brambo in pojasnilo.

Naš nemški šolski list „Laibacher Schulzeitung“ z 10. t. m., št. 5 v vvodnem članku „Das neue Gesetz“ bljuje žeplo in ogenj nad tiste učitelje na Kranjskem, ki nočejo v nje rog trobiti, oziroma rogoviliti zoper „versko šolo“. Najbolje svoj žolc izliva nad „Učiteljskega Tovariša“ in njegovega urednika zaradi njegove opazke v listu s 15. februarija, št. 4, ko pravi: „Iz učiteljišč morajo prihajati značajni učitelji in učiteljice, to je taki, ki so sami versko-nravni vzgojeni“. — To veliko pregreho je učinil „Učiteljski Tovariš“. Zato ga je oblastna „Laibacher Schulzeitung“ najprej (v 4. listu) posvarila in mu očitala „Augendienerei“; v 5. listu pa pravi: „Und Leute, die sich wie der Regenwurm unter den Füßen des Wanderers krümmen und winden und wie das Schilfrohr im Winde sich biegen und beugen, solche Leute wollen auch noch etwas von Charakter und von der Erziehung zu Charakteren reden?!“

V odgovor najpred to: „Kdor ima na svoji hiši stekleno streho, naj nikar kamenja ne luča na soseda, da mu drugi ne bodo strehe ubili“. — Pri uredništvu „Laibacher Schulzeitung“ se „Učiteljski Tovariš“ gotovo ne bode učil značajnosti, in ko bi hotel biti osoben, bi g. uredniku in tudi njegovim gg. sotrudnikom lahko z marsičem postregel, kar pa bode prisiljen storiti, ako taki neosnovani, surovi napadi ne nehajo. — Prav smešno pa je, ko „Laibacher Schulzeitung“ piše: „Der krainische Landes-Lehrerverein ist zwar, auch in den ungünstigsten Verhältnissen seinen Grundsätzen treu bleibend, mit mannhaften Worten . . . vorangegangen“ . . .

Kdo je ta „Landes-Lehrerverein“, vemo dobro, in svet užé preveč pozná vašo hrabrost. Vas obdaja dvojin oklep: ako je liberalizem užé preveč obrabljen, skrivate se za svojo nemščino, in ta vas je dosihmal vselej varovala; Slovence pa je slovenščina in versko mišljenje dosihmal slabo varovalo; čemu se tedaj bahate z moštvo? — Pa, zdaj je vaša ura; v slovenskem taboru je prepir; — zdaj, ali nikoli več!

Šolska reformacija bode gotovo prej ali slej predmet v državnem zboru, naj se užé potem imenuje „lex Lichtenstein“, ali „Herold“, ali „Lienbacher“. — Ako tudi vsi trije predlogi padejo, stvar zaradi tega ne bode opravljena. Liberalizem je obledel; kakor je z l. 1869. kviško lezel, tako mu gre zdaj navzdol. Zato toliko upitja. Kdor je varen in zvest zmage, ne upije toliko; le strašljivec kriči, da si sam daje pogum. Liberalci v Avstriji pa zdaj delajo na to, da bi predlog o verski šoli zavrgli. Zato je židovskoliberalna stranka najela vse, kar se giblje in lazi, da bi preprečila to nevarnost. Zato je tudi „Laibacher Schulzeitung“ nabrusila svoje užé skrhamo orožje in bi rada v živo

segla slovenskim učiteljem ter maha po stari podedovani navadi po „Učiteljskem Tovaršinu“, po kranjskih mračnjakih mej učitelji. Da pa toliko bolj gotovo doseže svoj namen, prikriva kremplje pod ovčji kožuh ter govori o naprednih učiteljih brez razločka národnosti, ki so se izrekli zoper versko šolo. Ako bode dosegla svoj namen, potem bode užé zopet poudarjala svoj nemški poklic.

Slovenski učitelji, ne pustite se varati z lepimi besedami! Kar je minulo, je minulo. Tlake in desetine ne bode več; tudi učitelj ne bode več cerkvenik in orglavec, če ne bode hotel. Kar imamo pravic po šolskem zakonu od l. 1869., teh nam ne bode nihée jemal in vzel. Čemu bi tedaj delali zdražbe tam, kjer ni treba? Izkušnja pa nas uči, da se značajni ljudje vzgojajo le na verski podlogi. Komur ni vera prva in poglavitna stvar in vodnica v življenji, ta se tudi za národnost ne bode brigal, kadar pride na razpotje.

Otroška individualnost.

Fr. Gabršek.

IX.

Najočitneje se razodeva individualnost v onih otrocih, katere more vsaka malenkost vzburi in iz ravnotežja spraviti. Takov otrok se véde popolnem obratno od prejšnjega stanja; viharen je in nestalen; prehaja od jednega afekta k drugemu; malokje pa ne najde svojim čustvom one ugodljivosti, katera bi ustrezala njegovi razburjenosti. Taki individualnosti je kaj težko ustreči. Ako se učitelj protivi trmi takega otroka, postane otrok še bolj vzbujen, ako pa se uda njegovi težnji, potem je nevarnost še večja, da bode skušal pri prvi priliki zopet doseči svoj namen s svojeglavnostjo. Vender imamo tudi pri teh otrocih mnogo stopinj posebnih svojstev. Jednega ni lahko z lepimi besedami prepričati o napačnosti njegovih teženj, uklone pa se ostrim besedam učiteljevim. Drugi pa se ukrotí in spravi, ako mu ne odrečeš onega, česar zahteva. Zato je treba vselej natanko preudariti, se li ujema postopanje učiteljevo z nadaljnim vzgojnim namenom, in je li na podlogi tega soglasja dovoljeno, učencu dopustiti, da stori to, kar se mora družemu iz ravno teh razlogov zabraniti. Največ pa je otrok te vrste, ki radi zapovedujejo in menijo, da jim morajo drugi le dobro delati. Ako bi jim ustrezali v vsem njihovem ravnanji, razvadili bi se tako, da bi bili težko kdaj zadovoljni sami s sabo. Samozadovoljnost pa je velik del človeške sreče; sam s sabo nezadovoljen človek smatra ves svet za takovega, ki mu ne želí nič dobrega; v vsakem človeku vidi svojega sovražnika in pristúdi se mu to zemsko življenje. Tak človek ne pozná hvalečnosti in térja, kjer bi imel prositi. Zato veljá v obče, da se otrokom ne sme v vsaki malenkosti skazovati ugodljivost; kadar pa meniš, da ne moreš drugače ravnati, uči ga poprej prositi, potem pa se tudi zahvaliti. Tako je tudi pri učenji. Le nerad se poprime kakov otrok knjige ali berila. To naj te ne moti, da bi ga pustil v nemar. Podaj mu v čitanje kaj zanimivega. S prva bode čital nejevoljno, a kmalu se mu bode prikupila knjiga, in zanaprej bode ljubil poučljive spise. Pri vsem tem pa navadno opazujemo, da tudi takov otrok, ki se noče podvreči volji učiteljevi ali koga družega, vender le spoštuje učitelja. To je znamenje, da ima pravi ugled učiteljev neoprečno privlačnost. Takov otrok se uveri, da mu učitelj ne nasprotuje iz sebičnosti, temveč le, ker mu dobro želí. Skrbi torej, da si tega ugleda ne zmanjšaš z nepremišljenimi zapovedmi ali prepovedimi in da tega, kar si jedenkrat rekel, ne oporočeš v kratkem zopet brez potrebe.

Iz trmoglavosti izvira često predrznost, iz te pa častihlepnost in gospodoželjnost. Ako se tem lastnostim pridruži še ošabnost, potem imamo otroka, o čegar izboljšanje bi